

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

2021 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

РЕГІОНАЛЬНА ЕКСКУРСІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

рівень вищої освіти	<u>бакалавр</u>
галузь знань	<u>10 Природничі науки</u>
спеціальність	<u>106 Географія</u>
освітня програма	<u>Географія рекреації та туризму,</u>
вид дисципліни	<u>нормативна</u>
факультет	<u>геології, географії, рекреації і туризму</u>

2021 / 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету геології, географії, рекреації і туризму

« 7 » серпня 2021 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Ірина СКРИЛЬ, к. геогр. н., доцент кафедри соціально-економічної географії і регіоналістики

Програму схвалено на засіданні кафедри соціально-економічної географії і регіоналістики

Протокол № 9 від « 7 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

Людмила НСМЕЦЬ

(підпис)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми

Гарант освітньо-професійної програми «Географія рекреації та туризму»

Юлія ПРАСУЛ

(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету геології, географії, рекреації і туризму

Протокол № 6 від « 7 » серпня 2021 р.

Голова методичної комісії

Олександр ЖЕМЕРОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Регіональна екскурсійна діяльність» складена відповідно до освітньо-професійних програм підготовки бакалаврів за спеціальністю 106 Географія, освітньо-професійною програмою «Географія рекреації та туризму»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладення навчальної дисципліни – вивчення теоретичних та методичних основ екскурсійної діяльності, набуття практичних навичок з методики проведення екскурсій на регіональному рівні.

1.2. Основні завдання вивчення навчальної дисципліни:

- освоєння методичних прийомів дослідження сфери екскурсійної діяльності;
- розкрити зміст екскурсійної діяльності;
- охарактеризувати сучасний етап екскурсійної діяльності на регіональному рівні;
- особливості створення інноваційного екскурсійного продукту;
- висвітлити специфіку методики проведення оглядових і тематичних екскурсій.

1.3. Кількість кредитів – 4.

1.4. Загальна кількість годин – 120.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	-
Семестр	
8-й	-
Лекції	
10 год.	-
Практичні, семінарські заняття	
30 год.	-
Лабораторні заняття	
-	-
Самостійна робота	
80 год.	-
Індивідуальні завдання	

1.6. Заплановані результати навчання. формування загальних та фахових компетентностей, досягнення програмних результатів навчання:

Знання:

- місце «Регіональної екскурсійної діяльності» в системі географічних і суміжних наук;
- зміст екскурсійної діяльності та її особливості на регіональному рівні;

- необхідні передумови розвитку регіональної екскурсійної діяльності;
- чинники, що впливають на розвиток сфери екскурсійної діяльності;

Уміння:

- підібрати необхідний фактичний матеріал;
- аналізувати динаміку розвитку сфери екскурсійної діяльності;
- підготувати індивідуальний текст екскурсії на задану тему;
- скласти технологічну карту екскурсії;
- використовувати методичні прийоми проведення регіональної екскурсії на практиці.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження екскурсійної діяльності

Тема 1. Екскурсійна діяльність як складова туристсько-рекреаційної діяльності. Функції екскурсії у задоволенні рекреаційних потреб людини

Екскурсія як вид діяльності, що розвиває вміння розуміти природні та суспільні явища і процеси. Функції екскурсії: пізнавальна, комунікативна, соціальна, екологічна, просвітницька. Значення окремих функцій, їх сукупний вплив на екскурсантів.

Тема 2. Історичні передумови розвитку екскурсійної справи в Україні

Історичні коріння екскурсійної справи. Мотивація подорожей і мандрівок давнини відомості про Україну у працях Геродота, Птолемея, Плінія старшого. Зародження і становлення екскурсійної справи в Україні. Екскурсійна діяльність на Харківщині

Тема 3. Основи екскурсійної методики

Екскурсійний метод – сукупність методичних прийомів, які використовуються під час екскурсій. Мета екскурсійного методу – навчання (передача певної системи знань) і виховання (формування всебічно розвиненої особистості). Особливості екскурсійного методу (моторність, предметність, наочність). Сутність екскурсійного аналізу. Екскурсійна методика – сукупність вимог і правил, які висуваються до екскурсій, сума методичних прийомів підготовки і проведення екскурсій різних видів.

Тема 4. Методика підготовки екскурсії

Організація підготовки інноваційного екскурсійного продукту (стадії: попередня робота, безпосередня розробка, захист). Етапи розробки екскурсії. Комплектування “портфеля екскурсовода”. Складання технологічної карти екскурсії. Документація необхідна для кожної екскурсійної теми.

Розділ 2. Розвиток екскурсійної діяльності в Україні та Харківському регіоні.

Тема 1. Методика проведення екскурсії

Сутність і класифікація методичних прийомів. Показ в екскурсії та його особливості. Показ в екскурсії – це цілеспрямований, послідовний процес ознайомлення екскурсантів з об’єктами, які розкривають тему екскурсії. Розповідь в екскурсії, та основні

вимоги до неї (тематичність, конкретність, логічність, стислість, переконливість, доступність). Системна взаємодія елементів і компонентів екскурсійного процесу.

Тема 2. Нормативно-правова база екскурсійної діяльності

Державне регулювання туристичної діяльності в Україні. Загальні положення законодавства України щодо екскурсійної діяльності. Правовий статус екскурсанта. Страхування та медична допомога. Вдосконалення екскурсійної діяльності в контексті Державної програми розвитку туризму до 2010 року.

Тема 3. Сучасний стан та тенденції регіонального розвитку ринку екскурсійних послуг. Екскурсійні маршрути Харківщини

Харківщина – перлина Слобожанщини. Музейні скарби Харківщини. Тематика екскурсій по Харківщині. Історичні, літературні, археологічні, геологічні, екологічні екскурсії Слобожанщини. Розвиток сільського зеленого туризму на Харківщині.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	с е м	інд	ср		л	п	сем	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади дослідження екскурсійної діяльності												
Тема 1. Екскурсійна діяльність як складова туристсько-рекреаційної діяльності	15	1	2			12	-		-			-
Тема 2. Історичні передумови розвитку екскурсійної справи в Україні	15	1	2			12	-		-			-
Тема 3. Основи екскурсійної методики	17	1	4			12	-					-
Тема 4. Методика підготовки екскурсії	17	1	4			12	-					-
Разом за розділом 1	64	4	12			48	-		-			-

Розділ 2. Розвиток екскурсійної діяльності в Україні та Харківському регіоні.												
Тема 1. Методика проведення екскурсії	18	2	6			10	-		-			-
Тема 2. Нормативно-правова база екскурсійної діяльності	16	2	4			10	-					-
Тема 3. Сучасний стан та тенденції регіонального розвитку ринку екскурсійних послуг	22	2	8			12	-					-
Разом за розділом 2	56	6	18			32	-		-			-
Усього годин	120	10	30			80	-		-			-

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основи екскурсоведства та організації екскурсійної діяльності	2
2.	Історичні етапи розвитку екскурсійної діяльності	2
3.	Функції екскурсії у задоволенні рекреаційних потреб людини	2
4.	Основи екскурсійної методики	2
5.	Об'єкти природно-заповідного фонду України	2
6.	Туристсько-екскурсійні ресурси України	4
7.	Технологічна карта екскурсії	4
8.	Методичні прийоми проведення екскурсії	4
9.	Екскурсійні об'єкти Харківської області	4
10.	Сучасний стан екскурсійної сфери Харківської області	4
	Разом	30

5. Завдання для самостійної роботи студентів

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Рекреаційна сутність екскурсій.	6
2	Теорія екскурсійної справи.	6
3	Організація підготовки інноваційного екскурсійного продукту.	6
4	Зміст роботи екскурсовода.	8
5	Ораторське мистецтво та комунікаційна майстерність екскурсовода	6
6	Маркетинговий аналіз середовища екскурсійної діяльності.	6
7	Основи правового регулювання екскурсійної діяльності.	6
8	Страховання, медична допомога та безпека екскурсанта.	6

9	Природознавчі і географічні екскурсії Харківщиною.	10
10	Особливості історичних та архітектурних екскурсій.	10
11	Літературні та мистецтвознавчі екскурсії	10
	Разом	80

6. Індивідуальне завдання

Програмою не передбачено

7. Методи контролю

Поточна та підсумкова контрольні роботи, опитування, екзамен

8. Критерії нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальне завдання								Підсумкова (екзаменаційна) контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6 – T10	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
3	3	3	3	3	30	15	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

практичне заняття – 3 бали.

- практичне завдання – 1 бали;
- відповіді за темами -1 бали;
- відповіді на питання, участь у дискусії – 1 бал.

Контрольна робота, передбачена навчальним планом – 15 балів.

- тестові завдання – 5 балів;
- завдання на розкриття сутності понять – 5 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 5 балів

Підсумкова (екзаменаційна) контрольна робота – 40 балів.

- тестові завдання - 10 балів;
- завдання на розкриття сутності понять – 7 балів;
- практичні завдання – 8 балів;
- питання, що передбачають розгорнуті відповіді – 15 балів

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Закон України “Про туризм” від 15 вересня 1995 р. № 324/95-ВР
2. В. Бабарицька, А. Короткова, О. Малиновська. Екскурсознавство і музеєзнавство: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2007.
3. Дементьєва Т.П. Методические рекомендации по проведению экскурсий со школьниками. М., Турист, 1974.
4. Емельянов Б.В. Основы экскурсоведения. М., Просвещение, 1985.
5. Емельянов Б.В. Организация экскурсионной работы: методика, опыт., М., Профиздат, 1984.
6. Емельянов Б.В. Организация работы экскурсовода. Методические рекомендации. М., Турист, 1977.
7. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Книги - XXI, 2003-300с.
8. Илюхин М.М. Особенности и средства показа в экскурсии. Методические рекомендации. М., Турист, 1982.
9. Пасечный П.С. Туризм и экскурсии. М., Турист, 1982.
10. Плахова Л.С. В помощь экскурсоводу. Сборник методических и справочных материалов. М., РМ АТ, 1998.
11. Строев К.Ф. Краеведение. 2-е изд., М., Просвещение, 1974.
12. Туристичні послуги в Україні /зб. норм. актів/. – К.: Юрінком Інтер, 2008 – 320 с.
13. Усе про облік та організацію туристичної діяльності. –4-те видання порер. і доп. - Х.: У74 Фактор, 2007 – 272 с.
14. Федорченко В.К. Історія туризму в Україні. К., Вища школа, 2002.

Допоміжна

1. Александров Ю.Н. Подготовка и проведение экскурсий. Метод.рекомендации ЦРИБ «Турист», М., 1974
2. Бабинина О.В. Наглядность в экскурсии. Метод.рекомендации. ЦРИБ «Турист», М., 1976.
3. Иванов А.Е., Хозиев Б.И., Малышев А.А. Элементы педагогики в экскурсионной работе. Метод.рекомендации ЦРИБ «Турист», М., 1976.
4. Минаев Д.А. Подготовка и проведение экскурсий на военно-исторические темы. Метод.рекомендации ЦРИБ «Турист», М., 1973.
5. Смирнов И.Г. Использование краеведческих материалов в экскурсиях. Метод.рекомендации ЦРИБ «Турист», М.. 1975.
6. Успенский В.М., Илларионова Н.В. Производственная экскурсия. Метод.рекомендации ЦРИБ «Турист», М., 1984.

Інформаційні ресурси

1. Все про туризм www.tourlib.columb.net.ua
2. Мир путешествий и приключений www.autdoorukrain.com
3. Мандруємо Україною www.ukrmandry.com.ua
4. Наш край www.nashkray.kiev.ua